

היוצר יצירה כגון ספר או טייפ או תמונה - שיעור 406 וכדומה אם יש לו בעלות עליו לאסור העתקה

I. דעת האוסרים

- (א) **עיין בשיעור 404-VI** דעת השואל ומשיב (ה - מ"ד) וסעייתו שיש בעלות עליו ולכן אסור להעתיק או לצלם או לקלוט יצירות של אחרים בלא רשות
- (ב) **עיין בספר חדש משנת זכויות היוצר** (קט"ו-ק"כ) שהביא דעת הגרי"ש אלישיב הנוגע לעניינינו
1. דיש בעלות להיוצר יצירה כהשו"מ וכהברכת שלמה (ח"מ כ"ד) והפוגע בזכותו עובר על גזל דאורייתא
 2. אין הבדל אם בעל זכות היצירה הוא יהודי או נכרי אמנם מותר להעתיק תוכנות (program) של אינו יהודי אם בדעתו שאם יבוא הנכרי ויתבע אותו שישלם לו דחמס של יהודי איסורו מלא תחמוד בית רעך ואינו יהודי אינו רעך
 3. הבעלים יכולים לעכב לעולם אף שא"א להשיג את הספרים
 4. ומה שכל העולם אינם נזהרים לאו כלום ולא אמרינן שהוי כזוטו של ים או אבידה מדעת שהרי נותנו רק תמורת תשלום ועל דעת שלא יעתיקו את יצירתו
 5. לכן אם המו"ל כתוב בפירוש שאפילו דף אחד אסור לצלם הוי ספק דאורייתא לחומרא
 6. ולכן יש טענת מקח טעות בזכויות יוצרים כמו שמצינו אצל הגאון רבי שלמה גאנצפריד שנתן זכות הדפסה ואח"כ התחרט משום שהאחר הפר את התנאים
 7. אסור לקבל קלטת מועתקת בלא רשות ולהשתמש בה
 8. וגם אסור להעתיק גירסא ישנה של תוכנה בלא רשות
 9. אין זכות יוצרים על קול אדם כגון מגיד שיעור כי זה דבר שאין בו ממש וכחו רק מכח המלכות והמנהג ולכן אחר 50 שנה לאחר מות המחבר נפקע זכותו
 10. תמונה אינה נחשבת ליצירה אם לא טרח לצלם
 11. מותר לעשות לעצמו גיבוי לתוכנה כי כן הרגילות של הרבה מבעלי התוכנה ליכתוב שיעשו גיבוי למקרה שהתוכנה תתקלקל אך עשיית גיבוי לקלטת צריך הסכמה מצד בעלי היצירה
 12. תלמיד ששמע שיעור והעלים על הכתב ורוצה להדפיסם בעל הזכויות יוצרים הוא הרב ולא התלמיד והתלמיד אינו יכול להדפיס השיעורים
- (ג) **להעתיק טייפ מדברי תורה** עיין באג"מ (ד - מ - י"ט) דמי שעושה טייפ מד"ת אסור להעתיקו ועשה טייפ שלא ברשות בעליו הוא איסור גזל שהוא ענין שוה כסף וליכא משום מידת סדום להקפיד וצריך ליתן הרשה בפירוש ואם לאו אסור והמגיד שיעור יכול לומר שכל אלו שבאו לשמוע צריך שיבטיחו לו שלא יעשו טייפס מ"מ אם עושה טייפס לא שייך בזה איסור גזל ונראה לי דאף מי שכבר קנה הטייפ ועכשיו

רוצה להעתיק עוד טייפ רק לעצמו ולא לאחרים ג"כ אסור ואפשר ג"כ אסור להעתיק פסקי הלכה למי שיש לו מכוונת הקלטה תחת בגדו שלא ברשות (מעשה בהסאטמאר רבי ואבאר)

(ד) **אמנם עיין באג"מ** (י"ד ג - ז"ב) שהוא מוחה בכל תוקף לתרגם האגרות משה בלע"ז והעיקר הקפדה היה שלא העתיק כראוי ושהוא חסרון גדול ליתן הפסקים לאינשי דעלמא שאינם ת"ח שיבואו לדמות מלתא למלתא ולכן בספרים שאין בהם חשש זה כגון לצלם מאמר א' מהאג"מ יש מקום להתיר ומה שאסר האג"מ להעתיק טייפ מדברי תורה הוא משום דזה דבר שלם משא"כ דף אחד מהספר דאין איסור בדבר ואיברא נראה מהאג"מ שיש בעלות לתורה כהשו"מ ודלא כהחת"ס אמנם שמענו מרב דוד פיינשטיין דאין איסור להעתיק דף אחד וכדומה

II. דעת המתירים לצלם מספר דפים לשם לימוד ושימוש עצמו ולא לשם מסחר

(א) **עיין בשו"ת הת"ם סופר** (ח"מ ע"ט) דאין בעלות לתורה דמה אני בחנם אף אתה בחנם ועיין בשיעור 404 דאחרים סוברים כמותו ואפשר גם רוב האוסרים אין אוסרים רק על כל הספר ולא על מאמר יחידי

(ב) **עיין בשו"ת ציץ אליעזר** (י"ח - פ) שהתיר משום ג' טעמים (c) שהמחבר והמו"ל יודעים דרוב עם אינם נזהרים בזה ולא יכשילו בני אדם בחנם וכל מטרתם הוא אזהרה כדי דלא ישתמשו בהעתקה לשם מטרה זדונית של השגת גבול ע"ש ראייתו (כ) איתא בתוספתא ובמדרש דמותר לגנוב דברי תורה וע"ז כתיב לא יבוזו לגנוב כי יגנוב (ש"ך ח"מ ז"ב - ל"ה) ועיין בהגר"א (מ"ו) דאם אתי עלה מכח ביטול תורה מותר ועיין בשו"ע (ח"מ ז"ב - כ) דבמקום ביטול תורה שאין ספרים נמצאים יכולים ב"ד לכוף לאחד להשאיל ספריו ועוד אם האזהרה היתה בגדר של תנאי שלא יעתיק מזה אז היה צריך להחזיר את המעות להמוכר והא בודאי אינו רוצה בזה (ג) דלא מהני קפידא בנ"ד דזה נהנה (המעתיק) וזה לא חסר (המו"ל) וכופין אותו על מדת סדום ועיין ברמ"א (ח"מ ש"ג - ו) שכתב כן על מי שדר בבית חבירו ובעל הבית אין לו למי לשכור ביתו שאינו יכול להוציא ממנו ממון דהוי מדת סדום וה"ה בנ"ד שמעתיק אותו מאמר אחד רק לשם לימוד ושימוש עצמו ולא לשם מסחר והוא לא היה רוצה לקנות ספר זה בשום אופן

(ג) **דעת הגרש"ז אויערבאך** שהובא בספר החדש משנת זכויות היוצר (דף ק"כ) דהאיסור בנ"ד הוא משום השגת גבול ויורד לאומנותו של חבירו ומעיקר הדין אי אפשר לאסור כי כולם מעתיקים ואם בלא העתקה היה קונה הספר אסור להעתיקו אמנם אם לולא העתקה לא היה קונה אותו מותר ואנו מכריעים לא כהשואל ומשיב כי זה דבר שקשה לעמוד בו

(ד) **למעשה** כיון שהציץ אליעזר והגרש"ז א והשבט הלוי ופתחי חושן הנ"ל בשיעור 404 הכריעו כהחת"ס סופר דאין בעלות לחכמה ותורה ואפשר דהשו"מ וסעייתו שחולקין שיש בעלות זה רק על כל הספר או על חלק חשוב ולא על דף או מאמר פרטי ולכן להעתיקו לא לסחורה אלא ללימוד פרטי באופן שבודאי לא היו הולכים לקנות הספר מותר לדברי הכל חוץ מהגרי"ש אלישיב ולכן המקילין יש על מי לסמוך וכ"כ החידושי הרי"ם במכתב בשם רע"א ומי ראוי לחלוק על הרע"א (משנת זכויות היוצר דף ק"פ בשם דרכי חושן) וכן שמענו מרב דוד פיינשטיין דאין איסור בדף בודד